യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണ+പ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 20

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
സംകല്പപുരുഷസ്ത്വേഷ യദ്യത്കല്പയതി സ്വയമ് .
തത്തഥാ താദൃശം പഞ്ചഭൂതാത്മാ ഭവതീവ ഖമ് .. 1
സർവം രാമ ജഗജ്ജാതം തത്സംകല്പം വിദുർബുധാഃ .
താദൃഗ്രൂപം പഞ്ചകാത്മവിഷയോന്മുഖമാതതമ് .. 2
ജഗത്പദാർഥസാർഥസ്യ വിരാട് സർവസ്യ കാരണമ് .
കാരണേന സമാന്യേവ കാര്യാണി ച ഭവന്ത്യതഃ .. 3
യഥൈഷ സ വിരാഡേവ വിരാട് പ്രത്യേകമാത്മനി .
സ്വസംവിദി പ്രസരതി ബോധവാന്ന ത്വബോധവാൻ .. 4
ആസരീസൃപമാരുദ്രമേവമഭ്യുദിതോ ഭ്രമഃ .
അണാവപ്യദ്രിവിസ്താരോ ബീജകോശ ഇവ ദ്രുമഃ .. 5
ആസരീസൃപമാരുദ്രം വിരാട് പ്രത്യേകമാത്മനി .
പരാണാവപ്യനന്താത്മബോധതോ ന ത്വബോധതഃ .. 6
യാദൃഗേവ വിരാഡാത്മന്യേഷ വിസ്താര ആഗതഃ .
താദൃഗേവേഹ സർവസ്മിന്നണുമാത്രേഽപി ഭൂതകേ .. 7
പരമാർഥേന ന സ്ഥൂലം ന സൂക്ഷ്മം കിംചന ക്വചിത് .
യദ്യഥാ വിതതം യത്ര തത്തഥാശ്വനുഭൂയതേ .. 8
മനശ്ചന്ദ്രമസോ ജാതം മനസശ്ചന്ദ്ര ഉത്ഥിതഃ .
ജീവാജ്ജീവോഽഥവൈകൈഷാ സത്താ ദ്രവജലാങ്ഗവത് .. 9
ശുക്രസാരം വിദുർജീവം പ്രാലേയകണസംനിഭമ് .
ആനന്ദോഽചലസംദോഹസ്തത ഏവ പ്രവർതതേ .. 10
തം ചേതതി തദാഭാസം പൂർണമാത്മസ്ഥമാത്മനാ .
തത്ര തന്മയതാം ധത്തേ തേന തന്മയരൂപിണീ .. 11
ജീവസംവിദഥൈഷാന്തര്യദുപായാതി പഞ്ചതാമ് .
ന തത്ര കാരണം കിംചിദ്വിദ്യതേ ന ച കാര്യതാ .. 12
പ്രതിയോഗിവ്യവച്ഛിത്തേരഭാവാത്സ്വസ്വഭാവയോഃ .
സ്വഭാവോക്തിർന ചൈവാത്ര ഭവത്യർഥാനുസാരിണീ .. 13
ജീവോ ജീവത്വമേവ സ്വജീവത്വാദേവ ച സ്വതഃ .
അന്തസ്ത്വേന വഹിഷ്ട്വേന ദൃശ്യതേ ന ച വായുവത് .. 14
നീഹാരേണേവ സംവീതശ്ചേത്യവസ്തുപരായണഃ .
ജാത്യന്ധ ഇവ പന്ഥാനം മാരുതാത്മാ ന പശ്യതി .. 15
ജഗജ്ജൃമ്ഭികയാ ജീവഃ സ്വമൈക്യം ദ്വിത്വമാസ്ഥിതഃ .
സ്പന്ദശക്ത്യേവ പവന ആവൃതാത്മാ ന പശ്യതി .. 16
അജ്ഞാനസ്യ മഹാഗ്രന്ഥേർമിഥ്യാവേദ്യാത്മനോഽസതഃ .
അഹമിത്യർഥരൂപസ്യ ഭേദോ മോക്ഷ ഇതി സ്മൃതഃ .. 17 '

വ്യപഗതഘനചേതനഃ സമന്താ-
ദഹമിതി നൂനമബുധ്യമാന ആസ്വ .
അനഭിധഘനചേതനൈകരൂപഃ
ക്ഷിതസദസത്സദസത്സദോദിതശ്ച .. 18

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോപായേഷു നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ ജീവനിർവാണ-യോഗോപ-ദേശോ നാമ വിംശഃ സർഗഃ .. 20 ..

ഓം

****

CHECKED BY GURU P.R.IYER
13.12.2023